

МАМЛАКАТНИНГ БОШ ИЛМИЙ МАРКАЗИ

Айни кунларда Ўзбекистон илм-фанида муҳим сана – Ўзбекистон Фанлар академияси ташкил топганининг 80 йиллик юбилеи кенг нишонланмоқда. Шу муносабат билан “Ўзбекистон” халқаро анжуманлар саройида байрам тантанаси бўлиб ўтди.

Тантанали тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг 80 йиллиги муносабати билан йўллаган табриги ўқиб эшиттирилди.

Бугунги сонда:

“ДАДАМНИНГ
КИТОБЛАРИ
ДЎСТИМГА
АЙЛАНДИ...”

– Эса олиб, йўқлаганингиздан беҳад миннатдорман! Газета – маънавий дастурхон. Унинг атрофидагилар маънавиятдан озиқланадиган кишилар. Бу дастурхонда маънавий бойлик бўлмаса, кўнгил озиқланадиган емиш бўлмаса, кўпчилик ундан четлашади. “Adolat” газетаси ўз номига яраша иш тутмоқда. Адолатдай бир неъматни одамлар газетангиздан топишига ишонаман. Сизнинг ва менинг мухлисларимга омонлик тилайман. Бош омон бўлса, ният, албатта, ижобат бўлади.

“Мен бўлгуси депутатман”

– Сиёсий партиялар фаолиятини кузатиб бораман, – деди Андижон давлат университети қошидаги академик лицей ёшлар етакчиси Каримжон Исмоилов. – Буғун “Адолат” СДПнинг сиёсий майдонда ўз ўрнига эга эканлигига амин бўлдим. Шу сабаб мен “Адолат”ни танладим.

2
**Эски кўприк
янгиланди**
“Дашт қишлоқ – Лахтабод қишлоқ” автомобиль йўлининг 5-километрида жойлашган кўприк лойиҳалаштирилди. Кўприkning умумий узунлиги 72 метр, юк қўтариш қуввати эса 120 тоннани ташкил этди.

Ўзбекистон “Адолат” СДП томонидан юртимиздаги умумтаълим мактабларидан 2774 тасида (умумий сонидан 27%) жамоатчилик назорати тартибиде ўрганилганда, 92 та мактабда икки юз метрдан кам бўлган масофада спиртли ичимликлар сотувчи дўкон ва кафелар мавжудлиги, 130 та мактаб атрофида тамаки ва сақич, 488 та мактаб ҳудудида яқин бўлган дўконларда 20 ёшга тўлмаган фуқароларга тамаки ва алкоголь маҳсулотлари сотилаётганлиги, шунингдек, алкоголь ва тамаки маҳсулотларининг инсон соғлиғига салбий таъсири юзасидан огоҳлантирувчи ёзувларнинг мавжуд эмаслиги ҳолатлари аниқланди.

Биз “ADOLAT”
газетасига
обуна бўлдик.
Сизчи?

**Обуна
индекси –
100**

Фракция йиғилиши

Бюджет маблағлари НИМАЛАРГА САРФЛАНДИ?

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги “Адолат” СДП фракциясининг навбатдаги йиғилишида Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг ва давлат мақсадли жамғармалари бюджетларининг 2023 йилнинг тўққиз ойидаги ижроси кўриб чиқилди.

Таъкидланганидек, кейинги йилларда мамлакатимизда инсон саломатлигини мустаҳкамлаш, аҳолига кўрсатилаётган тиббий хизматлар сифатини тубдан ошириш, тиббиёт муассасаларининг ресурслар салоҳиятини яхшилаш, соғлиқни сақлаш муассасаларини малакали кадрлар билан таъминлаш йўлида изчил ислохотлар амалга оширилмоқда. Утган даврда соҳада олиб борилаётган ислохотлар, ижобий ўзгариш ва янгиланишларни ҳар бир фуқаро ўз ҳаётида сезмоқда.

Хўшобот даврида ҳам соғлиқни сақлаш соҳасига Давлат бюджетидан 22 689,5 млрд. сўм ёки ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 3 758,7 млрд. сўмга кўп маблағлар ажратилган. Соғлиқни сақлаш тизимидаги муассаса ва ташкилотларда меҳнат қилаётган ходимларнинг

дидларини олишда муаммоларга дуч келаёти. Фракция аъзолари ушбу масалага эътибор қаратар экан, муаммонинг келиб чиқиш сабаблари ва уларни ҳал этиш бўйича қандай чоралар кўрилаётгани юзасидан мутасаддилардан изоҳ сўрашди. Мазкур масала юзасидан тегишли вазирлик масъуллари атрофлича тушунтириш берилди. Шунингдек, ҳисобот даврида амалга оширилган салмоқли ишлар ижобий баҳоланиб, айрим бандларнинг бажарилиши кечикаётгани танқид остига олинди. Бу борада депутатлар ўз тақдиф ва тавсияларини берилди. Қизгин баҳс-мунозаралардан сўнг Давлат бюджети ва давлат мақсадли жамғармалари бюджетларининг 2023 йилнинг тўққиз ойидаги ижроси фракция аъзолари томонидан маъқулланди. Шунингдек, йиғилишда “Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Бола ҳуқуқлари бўйича вакили (Болалар омбудсмани) тўғрисида”ги қонун

лоийҳаси иккинчи ўқишда муҳокама қилинди. Тақлиф этилаётган қонун лойиҳаси билан Бола ҳуқуқлари бўйича вакилнинг асосий вазифалари, ҳуқуқлари ва мажбуриятлари белгиланмоқда. Шунингдек, бола ҳуқуқини ҳимоя қилиш борасида бошқа ташкилотлар билан ўзаро муносабатлари кўзда тутиляпти. Депутатлар қонун лойиҳасини иккинчи ўқишга тайёрлаш жараёнида фракция аъзолари томонидан берилган тақдирлар, фикр-мулоҳазалар эътиборга олингани ва лойиҳада акс эттирилганлигини алоҳида қайд этдилар. Қонун лойиҳаси қабул қилиниши билан боланинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш борасида Болалар омбудсманининг давлат органлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ташкилотлар ва фуқаролик жамияти институтлари билан ҳамкорлиги кучайиши эътиборга олиниб, лойиҳа қўллаб-қувватланди. Йиғилишда фракция ваколатига кирувчи бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Депутат минбари

Коррупцияга қарши кураш ДАВОМ ЭТМОҚДА

Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг ялпи мажлисида қуйи палата ўзининг конституциявий ваколатидан фойдаланган ҳолда Коррупцияга қарши курашиш агентлиги (Агентлик)нинг коррупцияга қарши курашиш тўғрисидаги маърузасини кўриб чиқди.

Қодир Жўраев, Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги “Адолат” СДП фракцияси аъзоси

Мажлисида эътироф этилганидек, сўнгги 5-6 йил давомида мамлакатимизда коррупциянинг олдини олишга қаратилган тизимли ислохотлар амалга оширилмоқда. Ушбу иллатнинг олдини олишга қаратилган превентив механизмларни яратиш, давлат бошқарувида очиқлик ва шафқатли рақамлаштириш орқали инсон омиллини камайитириш борасида комплекс чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Жумладан:

- давлат органлари ва ташкилотларининг коррупцияга қарши курашиш ишларининг самарадорлигини рейтинг баҳолаш ҳамда давлат органлари ва ташкилотларида очиқлик бўйича амалга оширилаётган ишларнинг самарадорлигини баҳолашга қаратилган Очиқлик индекси жорий этилди;
- давлат органлари ва ташкилотларида коррупциявий хавф-хатарларнинг олдини олиш бўйича “Е-Антикоррупция” лойиҳаси ишга туширилди;
- давлат хизматларини кўрсатиш сони ва сифати яхшиланиб, оптикча тартиб-таомиллар қисқартрилди;
- электрон шаклда кўрсатиладиган давлат хизматлари сони оширилди;
- Агентлик томонидан коррупцияга қарши курашиш самарадорлигини оширишга қаратилган жами 17 та норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳалари ишлаб чиқилиб, уларнинг 13 таси қабул қилинди;
- Агентлик томонидан қонун бузилиши ҳолатлари бўйича ҳудудлар ва соҳалар кесимида 60 га яқин ўрганишлар ўтказилди ва уларнинг натижалари асосида тегишли чоралар кўрилди.

Бу каби чора-тадбирлар натижаси ўлароқ, 2022 йил учун “Transparency International” ташкилотининг Perception of Corruption, яъни “Коррупцияни қабул қилиш” индекси янги рейтингда Ўзбекистон 14 ғононага кўтарилиб, барқарор ўсиш кузатилди. Шу билан бирга Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ялпи мажлисида коррупцияга қарши курашиш борасида ҳали эътибор қаратилиши лозим бўлган масалалар ва ишга солинмаган талайгина имкониятлар мавжудлиги депутатлар томонидан алоҳида тилга олинди.

Хусусан, бугунги кунга қадар коррупцияга қарши курашиш соҳасида яқин ва ўрта мuddатга мўлжалланган миллий стратегия қабул қилинмасдан қолмоқда. Коррупцияга қарши курашиш жараёнида нодавлат-нотижорат ташкилотларининг ролини ҳам етарли, деб бўлмади. Айниқса, ушбу жараёнда жамоатчилик назоратини ошириш энг асосий масалалардан биридир. Шунингдек, айрим соҳалар фаолиятини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда коррупцияга шароит яратувчи нормалар ҳанузгача сақланиб қолмоқда. Айниқса, ишлаб чиқилаётган ва қабул қилинаётган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг коррупцияга қарши экспертизаси самарадорлигини ошириш кун тартибидеги энг долзарб муаммолардан бири ҳисобланади.

Коррупцияга қарши курашиш соҳасида илмий, услубий ва амалий ишланмаларни тарқатиш, эришилган ютуқлар ва тажрибаларни алмашиш, давлат хизматчилари ва фуқароларнинг бу борадаги билимларини оширишда фойдаланишга мўлжалланган ягона интерактив майдонча – “Коррупцияга қарши курашиш виртуал платформаси” лойиҳаси ҳанузгача ишга туширилмаган.

Бундан ташқари, Агентликка давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлиги тўғрисидаги маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисида баённома тузиш ҳуқуқи берилган бўлса-да, бирок Агентлик ушбу ҳуқуқдан самарали фойдалана олмапти. Жумладан, 2022 йил давомида ўтказилган мониторинг давомида давлатнинг 42 та органлари ва ташкилотларида давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари фаолиятининг очиқлиги тўғрисидаги қонунчиликни бузиш ҳолатлари аниқлангани ҳолда айбдор шахсларни маъмурий жавобгарликка тортиш чоралари кўрилмаган.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси мажлисида шу каби камчилик ва муаммолар танқидий руҳда батафсил муҳокама қилинди ва уларни бартараф этиш юзасидан комплекс чора-тадбирларни кўзда тутовчи қарор лойиҳаси маъқулланди.

Худудлардан хабарлар

Эски кўприк янгиланди

1973 йили Қарши магистрал канали орқали деҳқончилик қилинадиган экин майдонларига оби ҳаёт оқизилиши муносабати билан Қарши туманидаги “Дашт қишлоқ – Пахтаобод қишлоқ” автомобиль йўлида кўприк қурилган эди. Бу кўприк 50 йилдан кўпроқ вақт мобайнида аҳолига хизмат қилди. Аммо йиллар ўтиб кўприк яроқсиз ҳолга келиб қолганди.

Давлатимиз раҳбарининг 2022 йил 21-22 апрель кунлари вилоятимизга ташрифи чоғида ва халқ депутатлари вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида берган топшириқларига асосан Қашқадарёдаги йўл транспорт инфратузилмаси объектларини қуриш ва реконструкция қилиш ишларининг манзилли рўйхатидаги “Дашт қишлоқ – Пахтаобод қишлоқ” автомобиль йўлининг 5-километрида жойлашган кўприк лойиҳалаштирилди. Кўприкнинг умумий узунлиги 72 метр, юк кўтариш қуввати эса 120 тоннани ташкил этди. Кўприкнинг ўз вақтида ва сифатли қуриб битказилишида Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги “Адолат” СДП фракцияси аъзоси Абдуғани Умировнинг ҳиссаси катта бўлди. Депутатнинг бевосита кўмаги ва доимий

назорати боис Навоий кўприклардан фойдаланиш унитар корхонаси курувчилари томонидан тўрт ой ичида кўприк фойдаланишга топширилди. Қарши ва Нишон туманларини бир-бирига боғловчи кўприк айна пайтда ҳар куни 2,5 минг нафардан ортқ аҳолига хизмат қила бошлади. Шунингдек, кўприк орқали кунига мингдан ортқ автотранспорт қатнови ҳам йўлга қўйилди. – Шуну мамнуният билан айтиб ўтишим ке-

Қашқадарё вилоят кенгаши матбуот хизмати

ФАХРИЙЛАР ТАЖРИБАСИ — ЁШЛАР УЧУН САБОҚ

Мамлакатимизда тинчликни мустаҳкамлаш, халқимиз фаровонлигини таъминлаш, кексаларни эъзозлаш, эртаимиз эгаларини баркамол авлод сифатида вояга етказишга давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида эътибор қаратилмоқда.

Моҳиғул РАХИМҚУЛОВА, Бухоро вилоят кенгаши матбуот котиби

Вобкент туман спорт мажмуасида “Адолат” СДП Бухоро вилоят кенгаши томонидан Ўзбекистон “Ветеран” жангчи-фахрий ва ногиронлари бирлашмаси Бухоро вилоят бўлими билан ҳамкорликда “Уюлмаган ёшларда маънавий мафқурани кучайтириш, уларнинг жамоатчилиқка мослашу-

виға кўмаклашишда жангчи-фахрийларнинг ўрни” мавзусида уюлмаган ёшлар иштирокида семинар тренинг ва хотира турнири ташкил этилди. Учрашувда “Адолат” СДП Бухоро вилоят кенгаши раиси Мақсуд Ҳамидов, Ўзбекистон “Ветеран” жангчи-фахрий ва ногиронлари бирлашмаси

Бухоро вилоят бўлимининг раҳбари Ферузжон Ишанқулов, фахрийлар ва ёшлар иштирок этишди. Тадбирни кириш сўзи билан очиб берган Вобкент туман ҳокими ўринбосари Шерзод Хусенов мамлакатимизда амалга оширилаётган кен қўламли ислохотларнинг мазмун-моҳиятини ёш авлодга етказишда кекса авлод ва фахрий ҳарбийларнинг алоҳида ўрни борлигини таъкидлаб ўтди. “Адолат” СДП Бухоро вилоят кенгаши раиси Мақсуд Ҳамидов ўз чиқишида нурунийларнинг ҳаётий тажрибасини ёшлар учун мактаб деб атади ва бугунги кунда ватанпарварлик туйғуларини ёшларимиз онгига синдиришнинг, тинч-осуда ҳаётимизнинг қадрига етишнинг аҳамияти хусусида тўхтади.

Дарҳақиқат, мамлакатимизда барча соҳаларда ислохотлар жадал суръатларда давом этапти. Бу янгиланиш ва ўзгаришлар, аввало, фуқароларнинг манфаатлари, уларнинг ҳаётдан рози бўлиб яшашлари учун хизмат қилмоқда. Бундай ўзгаришларга шукрона келтириб яшаш, имкониятлардан оқилона фойдаланишда эса мана шундай учрашувларнинг роли катта. 1979-1989 йилларда Афғон уру-

шида вафот этган Вобкент тумани байналминал-жангчилар хотирасига бағишлаб спортнинг мини футбол, таэквандо, шахмат ва шашка турлари бўйича хотира турнирига старт берилди. Унда ёшлар спорт турлари бўйича ўзаро беллашдилар. “Ветеран” жангчи-фахрий ва ногиронлари бирлашмаси Бухоро вилоят бўлими раҳбари Ф.Ишанқулов ёшларнинг мамлакатимиз истиқболи ва Ва-

тан тақдири, юрт тинчлиги ва ҳимояси йўлида бор салоҳияти билан масъулиятни ўз зиммаларига олишга қодир шижоатли фуқаролар бўлиб вояга етишлари лозимлигини таъкидлаб, ҳозирги кунда Қуролли кучлар тизимида олиб борилаётган ислохотлар хусусида ҳам маълумот бериб ўтди. Тадбир якунида ташкилотчилар томонидан иштирокчи ёшларга китоблар ва спорт кийимлари совға қилинди.

Музаффа АБДИЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги
“Адолат” СДП фракцияси аъзоси

Кучли ижтимоий ҳимоя

Мамлакатимизда кейинги йилларда аҳоли турмуш даражасини юксалтириш, бандлигини таъминлаш, кафолатланган сифатли таълим, малакали тиббий ёрдам кўрсатиш, жамиятининг барча қатламларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш борасида салмоқли ишлар амалга оширилмоқда.

Хусусан, халқимиз муаллифлигида ишлаб чиқилган Ҳаракатлар стратегияси, Тараққиёт стратегияси ҳамда “Ўзбекистон – 2030” стратегиясида ҳам ижтимоий соҳаларда бошланган ислохотларни изчил давом эттириш, ҳар бир инсонга ўз салоҳиятини рўёбга чиқариши учун муносиб шaroитларни яратиш масалалари алоҳида йўналиш сифатида белгиланди. Натижада биргина таълим ва соғлиқни сақлаш соҳасида мисли кўрилмаган ўзгаришларга эришилди. Жумладан, болаларнинг мактабгача таълим билан камров даражаси 2017 йилга нисбатан 2,5 баробарга кўпайиб, 71,8 фоизга, мактабгача таълим ташкилотлари сони 5 211 тадан 29 420 тага кўпайди. Мактаблардаги малакали олий маълумотли ўқитувчилар сони 81,8 фоиздан қарийб 90 фоизга, ёшларни олий таълим билан қамраб олиш кўрсаткичи эса 9 фоиздан 38 фоизга етказилди. Шунингдек, аҳоли саломатлиги учун соғлиқни сақлаш соҳасига бюджетдан ажратиладиган маблағлар 7,3 триллион сўмдан 24,7 триллион сўмга, шифокорларнинг ўртача ойлик маоши 1 131,2 минг сўмдан 3 282,7 минг сўмга, тиббиёт соҳасидаги ОТМлар сони эса 7 тадан 9 тага, хусусий тиббиёт ташкилотлари сони 4 000 тадан 7 049 тага оширилди.

Бу каби ўзгаришларни, камбағалликни қисқартириш, аҳоли бандлигини таъминлаш, тоза ичимлик суви етказиб бериш, аҳолининг уй-жойга бўлган талабини қондириш каби йўналишлар мисолида ҳам кўриш мумкин. Энг муҳими, ушбу ижтимоий соҳалардаги ўзгаришлар жорий йил апрель ойида бўлиб ўтган Умумхалқ референдуми орқали илк бор мамлакатимиз Асосий қонунда ҳам акс эттирилди.

Хусусан, унда Ўзбекистон – ижтимоий давлат, деб белгилаб қўйилди. Инсонга эътибор ҳамда ғамхўрлик – давлат ва жамиятнинг энг асосий бурчи экани мустаҳкамланди. Конституциянинг 14-моддасида давлат ўз фаолиятини инсон фаровонлигини ва жамиятнинг барқарор ривожланишини таъминлаш мақсадига қонунийлик, ижтимоий адолат ва бирдамлик принциплари асосида амалга ошириши белгиланган бўлса, 43-моддада давлат фуқароларнинг бандлигини таъминлаш, уларни ишсизликдан ҳимоя қилиш, шунингдек, камбағалликни қисқартириш чораларини қўришига маъсуллиги белгиланди.

Президентимизнинг 8 декабрь — Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган кун муносабати билан халқимизга йўллаган табригида қайд этилганидек, Асосий қонунимиздан келиб чиқиб, амалдаги қонунларимизни янги конституциявий нормалар билан уйғунлаштириш юзасидан жадал ишлар олиб борилмоқда. Хусусан, қисқа муддатда 30 дан зиёд қонун ва қонуности ҳужжатлари янги тахрирдаги Конституцияга мувофиқлаштирилди.

Шунингдек, Конституцияда ҳеч ким суднинг қарорисиз ва қонунга зид тарзда уй-жойидан маҳрум этилиши мумкин эмаслиги, уй-жойидан маҳрум этилган мулкдорга уй-жойнинг қиймати ҳамда у қўрган зарарларнинг ўрни қонунда назарда тутилган ҳолларда ва тартибда олдиндан ҳамда тенг қийматда қоплашни таъминлашни кафолатланди.

Яна бир муҳим ўзгариш, шахснинг суд қарорисиз 48 соатдан ортиқ муддат ушлаб турилиши мумкин эмаслиги, ушбу муддатда ушлаб туриш қонунийлиги ва асослиги судда исботланмаса, шахс дарҳол озод қилиниши (“Хабеас корпус” институти) ҳамда шахсни ушлаш чоғида унга тушунарли тилда унинг ҳуқуқлари ва ушлаб турилиши асослари тушундирилиши шартлиги, айбланувчи ва судланувчиларга ўзига қарши кўрсатма бермаслик (“Миранда қоидаси”), сукут сақлаш ҳуқуқи берилди.

Умуман олганда, давлатнинг ижтимоий соҳадаги мажбуриятлари билан боғлиқ Конституциядаги нормалар 3 баробарга, аҳоли саломатлигини асраш билан боғлиқ нормалар эса 4 баробар кўпайтирилди. Конституция ва қонунлар устувор бўлган юрtda ривожланиш бўлади, адолат бўлади, фаровонлик бўлади.

Мустаҳкам пойдевор

Кейинги йилларда мамлакатимизда нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш, давлат органлари ва улар ўртасида ижтимоий шерикликни кучайтириш, тасвирчан жамоатчилик назоратини амалга ошириш, соҳани тартибга солиш ҳуқуқий базани такомиллаштириш борасида изчил ишлар олиб борилмоқда.

Олтиной МАМИРОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги
“Адолат” СДП фракцияси аъзоси

Том маънода халқчил қомус бўлган Асосий қонунимиз Янги Ўзбекистонни барпо этишга қаратилган кенг қўламли ислохотларимиз ортага қайтмаслигининг мустаҳкам ҳуқуқий кафолати бўлиб хизмат қилади.

Қайд этиш жоиз, Конституция-мизга “Фуқаролик жамияти институтлари” деб номланган боб киритилди. Ушбу бобдаги 69-моддада фуқаролик жамияти институтлари, шу жумладан, жамоат бирлашмалари ва бошқа нодавлат нотижорат ташкилотлари, фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари, оммавий ахборот воситалари фуқаролик жамиятининг асосини ташкил этиши белгиланди. Шунингдек, 72-моддада давлат нодавлат нотижорат ташкилотларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига риоя этилишини таъминлаш, уларга жамият ҳаётида иштирок этиш учун тенг ҳуқуқий имкониятлар яратиши ҳамда давлат органлари ва мансабдор шахсларнинг нодавлат нотижорат ташкилотлари фаолиятига, шунингдек, нодавлат нотижорат ташкилотларининг давлат органлари ва мансабдор шахслар фаолиятига ара-лашишига йўл қўйилмаслиги мустаҳкамланди.

... Биз “Янги Ўзбекистон – маърифий жамият” концепцияси асосида конституциявий таълим масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратмоқдамиз. Парламент томонидан Конституцияни ўқиб-ўрганиш бўйича Миллий фаолият дастури қабул қилинди. Асосий қонунимизни ўрганишни болалар боғчасидан бошлаш, барча даражадаги таълим муассасалари, аҳолининг турли қатламлари, айниқса, давлат хизматчилари ушбу жараёнга тўлиқ жалб этилиши лозим. Шунинг учун давлат хизматида ишга киришда Конституция асослари бўйича имтиҳонлар ўтказиш тизимини амалда татбиқ этишимиз зарур.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг
Ўзбекистон халқига байрам табригидан

Конституциявий нормаларнинг ҳаётий манбалари

Бош қомусимиз — халқимиз иродасини ўзида ифода этиб, мамлакатимиз мустақиллиги, ҳуқуқ ва эркинликларимиз, бурч ва мажбуриятларимизнинг қонуний асоси, мустаҳкам кафолатидир.

Янги тахрирдаги Конституция-миз Янги Ўзбекистонни барпо этиш ҳамда адолатли жамият қуриш йўлидаги мақсадларимизга эришишда улкан қадамдир. Чунки Конституцияга киритилган ўзгаришлар олим мухассислар томонидан фақат кабинетларда ўтириб ёзилмади. Балки, даставвал, икки босқичда халқимизнинг фикри, таклифлари ўрганилди, шундан сўнггина Конституция лойиҳаси тайёрланиб, умумхалқ муҳокамасидан ўтказилиб, халқ муаллифлигидаги Конституцияга айлантирилди.

Президентимизнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган кун муносабати билан халқимизга йўллаган табригида янги тахрирдаги Конституция-мизда Ўзбекистоннинг беш устуни, яъни суверен, демократик, ҳуқуқий, ижтимоий ва дунёвий давлат экани қатъий белгилаб қўйилгани, унинг мазмуни тубдан такомиллаштирилиб, янги боб ва моддалар билан бойитилгани алоҳида қайд этилди.

Конституциявий ислохотнинг энг устувор йўналиши сифатида инсон ва фуқароларнинг шахсий ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашнинг кафолатлари кучайтирилди. Жумладан, инсон ҳуқуқ ва эркинликлари ҳар кимга туғилганидан

бошлаб тегишли эканлиги, ҳеч қандай ҳолатда Ўзбекистон Республикаси фуқароси Ўзбекистондан ташқарига мажбурий чиқариб юборилиши ёки бошқа давлатга бериб юборилиши мумкин эмаслиги, яшаш ҳуқуқи ҳар бир инсоннинг ажралмас ҳуқуқи эканлиги белгилаб қўйилди.

Конституцияга халқ ва жамият манфаатларини қўлаб қўйилган бундай ўзгаришларга қўлаб қўйиб келтириш мумкин. Хусусан, жамоатчилик ва соҳа мухассисларининг фикр ва таклифларидан келиб чиққан ҳолда парламентаризмни кучайтириш сари дадил қадам қўйилди. Жумладан, янги тахрирдаги Конституцияда халқпарвар давлат қуришга қаратилган кучли парламент, илҳам ва маъсулиятли ҳукумат, мустақил ва адолатли суд тизимини барпо этишга қаратилган нормалар мустаҳкамланди.

Парламент палаталарининг ваколатлари қайта қўриб чиқилиб, Қонунчилик палатаси ва Сенатнинг ваколатлари сезиларли даражада кенгайтирилди. Хусусан, Қонунчилик палатасининг мутлақ ваколатлари амалдаги 5 тадан 12 тага, Сенатда эса 14 тадан 18 тага кўпайтирилди. Икки палата ишидаги тақрорлашлар бартараф этилиб, ҳар бири-

Мавлуда АДҲАМЖОНОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги
“Адолат” СДП фракцияси аъзоси

нинг маъсулият соҳаси аниқ белгиланди. Ҳукуматни шакллантириш ва унинг фаолиятини назорат қилиш, Давлат бюджети ижросига оид масалалар Қонунчилик палатасининг ваколатига, ҳудудлар манфаати ва уларни ривожлантириш, янги вазирликлар ташкил қилиш тўғрисидаги фармонларни тасдиқлаш масалалари эса Сенат ваколатлари доирасига тааллуқли эканлиги мустаҳкамлангани шулар жумласидандир.

Яна бир муҳим ўзгариш, парламентнинг қуйи палатаси томонидан киритилган қонунлар Сенатда 60 кун ичида қўриб чиқилиши, муддат ўтиб кетса, ушбу қонун маъқулланган деб ҳисобланиши ва имзолаш учун Президентга юбориш бўйича янги норма киритилди.

Конституциявий ҳуқуқларимизнинг ҳаётимизга тўлақонли татбиқ этилиши эса бизнинг зиммамизга имконият билан биргаликда мажбурият ҳам юклайди. Юртимиз тарққиётига, халқимиз турмуши фаровонлигига хизмат қиладиган мажбуриятларимизни бажаришга ҳар биримиз маъсулмиз.

Ҳамиша халқ хизматидамиз

Ҳар бир инсон бахтли яшашга ҳақли. Қонун қарда устувор бўлса, ўша ерда адолат бўлади. Адолат бор жойда эса инсон ўз ҳаётидан мамнун бўлиб меҳнат қилади, янги мақсадлар сари интилади.

Тадбиркор ва сиёсий партия вакили сифатида халқ билан доимо биргаман. Жамоат жойларида, маҳаллаларда, оилаларга кириб бориб, халқимизни турмуш шaroитлари ва қувонч ва ташвишларига шерик бўламан.

Тан олайлик, кейинги йилларда барча соҳаларда фахрланасан арзидиган натижаларга эришилди. Жумладан, кейинги олти йил мобайнида юртимизда ялли ички маҳсулот ҳажми 1,5 мартадан ортиқ ўсди, тадбиркорлар сони 2 баробар ошди. Бундай залворли кўрсаткичлар кишини қувонтирмай қўймайди.

Ҳар биримиз ўз ҳаётимиздан рози бўлиб яшашимиз учун, энг аввало, оиламизда тинчлик ва хотиржамлик ҳукмрон бўлиши зарур. Фарғона вилоят “Оқила аёллар” ҳаракати аъзоси сифатида эса оилалар бутунлиги, уларда камол топаётган гўдақларнинг ота-она меҳридан бенасиб бўлмаслиги учун астойдил ҳаракат қиламан.

Мамлакатимиз Бош қомуси қабул қилинганлигининг 31 йиллик байрами нишонланаётган шу кунларда биз, партия фаолларининг зиммамиздаги маъсулият янада ортганлигини айтиб ўтиш ўринли.

Аввало ижтимоий-сиёсий ҳаётимизда алоҳида маъно-мазмунга эга байрам юртимизда ўзгача шуқуқ билан қарши олинганини таъкидлаб ўтиш жоиз. Бу жорий йилнинг 30 апрелида миллий та-

Шаҳноза ҒАНИЕВА,
“Адолат” СДП Фарғона вилоят
кенгаши раиси

рихимизда биринчи марта умумхалқ референдуми асосида Конституциямиз янги тахрирда қабул қилингани билан боғлиқ, албатта.

Бу жараёнда мамлакатимиз етакчисининг

Мен “Адолат” СДП Фарғона вилоят кенгаши вакили сифатида барча ватандошларимизни, фидойи депутатларимизни, ҳамкасбларимизни яна бир бор давлатимиз Бош қомуси қабул қилинганлигининг 31 йиллиги билан чин қалбдан қутлайман. Ишончим комил, биз ҳаммиза улғу халқимизнинг хизматида бўлиб, Ватан равақи, барқарор тараққиёт йўлида биргаликда астойдил меҳнат қилаверамиз.

тилган яна бир ўзгариш – 148-моддада фуқаролар ва фуқаролик жамияти институтлари Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг шакллантирилиши ҳамда ижро этилиши устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириши қатъий белгилаб қўйилганлигидир. Эндиликда конституциявий нормадан келиб чиқиб, фуқаролар ҳамда фуқаролик жамияти институтларининг бюджет жараёнида иштирок этиш тартиби ва шакллари қонун билан кафолатланади.

Бир сўз билан айтганда, янги тахрирдаги Конституция мустақил давлатимизнинг буюк келажак сари интилишининг ҳуқуқий асоси, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг мустаҳкам пойдеворидир.

Фарғона томонларда

ҲУҚУҚИ БУЗИЛГАН ХОДИМ

суд қарорига асосан ишга тикланди

Маълумки, 2023 йил 25 январда Президентимизнинг “Республика ижро этувчи ҳокимият органлари фаолиятини самарали йўлга қўйишга доир биринчи навбатдаги ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармони қабул қилиниб, унда вазирлик ва идоралар тизимидан жами 17.446 та штат бирликлари қисқартирилиши белгиланди.

Бузрухон АБРОРОВ, Фарғона вилоят судининг судьяси

Ушбу фармон ижросини таъминлаш мақсадида 2023 йил 7 февралда Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлигининг 13-сонли буйруғи қабул қилинган. Буйруқда 2 ҳафта мuddатда вазирлик марказий аппарати ва ҳудудий бўлиmlарининг барча ходимлари орасидан танлов (суҳбат) ўтказиш орқали Меҳнат кодексининг 98-моддасига мувофиқ, тузилмаларни зарур назарий билimler ҳамда амалий кўникмаларга, оқлатилган вазифаларни профессионал даражада амалга ошириш қобилиятига эга бўлган юқори малакали раҳбар ходимлар ва мутахассислар билан тўлдирish буйича ходимларга янги лавозим таклиф этиш, вазирлик штат бирликлари мақбуллаштирилганлиги ва штат бирликлари сони қисқартирилганлиги инobatга олиниб, ўтказилган танловдан (суҳбатдан) муваффақиятли ўтмаган, шунингдек, штат бирликлари қисқартирилган тузилмаларнинг ходимлари билан ўрнатилган тартибда меҳнат шартномасини бекор қилиш чорасини кўриш белгиланган.

Буни қарангки, вазирликнинг ушбу буйруғи қабул қилинган, Бағдод туман молия бўлимининг бюджет даромадлари базасини мустаҳкамлаш ва бюджетлараро муносабатлар бўлими бош мутахассиси вазирадасида ишлаб келган Умиджон Холдоронинг меҳнат ҳуқуқи бузилди. Яъни, унга иш берувчининг ташаббуси билан меҳнат шартномаси бекор қилиниши ҳақида огоҳлантириш хати берилди. Фарғона вилоят иқтисодиёт ва молия бош бошқармаси бошлигининг 2023 йил 25 мартдаги 00033-сонли буйруғига биноан эса У.Холдорон бу-

лан тузилган меҳнат шартномаси бекор қилинади. Буйруққа Меҳнат кодексининг 100-моддаси 2-қисми, вазирликнинг юқоридаги буйруғи, огоҳлантириш хати асос сифатида кўрсатилган.

Албатта, Умиджон бу қутилмаган ҳолат туфайли жуда хуноб бўлади. Чунки иш берувчи меҳнат шартномасини бекор қилишда касба уюшмасининг розилигини олмаганди. Қолаверса, У.Холдороннинг иш ўрни қисқартиришга тушмаган бўлиб, фақат лавозимнинг номи ўзгарганди, холос. Шунингдек, ўтказилган суҳбатда ўзидан бошқа талабгор қатнашмаган. Шу боис у бош бошқармага нисбатан буйруқни бекор қилиш, ходимни ўз лавозимига ёки унга тенглаштирилган лавозимга ишга тиклаш, мажбурий проғул учун иш ҳақи ва маънавий зарарларни ундириш юзасидан фуқаролик ишлари бўйича Фарғона туманлараро судига даъво ариза киритади. Натijaда суднинг 2023 йил 16 июндаги ҳал қилув қарори билан даъво талаблари қаноатлантирилган. Яъни, Фарғона вилоят иқтисодиёт ва молия бош бошқармаси томонидан 2023 йил 25 мартда чиқарилган 00033-сонли буйруқнинг У.Холдоронга тегишли қисми бекор қилиниб, ходимни Бағдод туман иқтисодиёт ва молия бўлимининг маҳаллий бюджетни шакллантириш, бюджет ташкилотларини молиявий таъминлаш шўъбаси етакчи мутахассиси лавозимига ишга тиклаш, бош бошқармадан даъвогар фойдасига 4.568.753 сўм мажбурий проғул вақти учун иш ҳақи ҳамда 5.000.000 сўм маънавий зарар ундириш белгиланган. Аммо Фарғона вилояти иқтисодиёт ва молия бош бошқармаси суд қароридан норози бў-

либ, Фарғона вилоят судига апелляция шикоятини киритади.

Аввало, шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, биринчи инстанция суди даъво талабини қаноатлантиришда иш берувчи томонидан Меҳнат кодексининг 101-моддаси талаби бузилганлиги ва У.Холдорон фаолият олиб борган штат бирлиги қисқартирилмаганлигига асосланган.

Гарчи бошқарма 2023 йил 9 мартда 01/01-09-32/124-сонли хат билан Бағдод туман молия бўлими касба уюшмаси кўмитасига мурожаат қилиб, У.Холдорон билан тузилган меҳнат шартномасини Меҳнат кодекси 100-моддаси 2-қисми 1-бандига асосан иш берувчининг ташаббусига кўра бекор қилинишига розилик сўраган бўлса-да, алоқа хатига жавобан тузилган баённомада розилик берилганлиги қайд этилмаган. Шунингдек, ходимни муҳокамага чақириш чоралари ҳам кўрилмаган.

Бундан ташқари, апелляция суди мажлисида Фарғона вилоят иқтисодиёт ва молия бош бошқармаси вакили даъвогарнинг суд қарори билан ишга тикланиши, иш ҳақи ва маънавий зарар ундирилиши белгиланганлигига рози эканлиги, даъвогар аввалги лавозимига тенг лавозимга тикланиши мумкинлигини билдирди.

Фуқаролик процессуал кодексининг 399-моддасига мувофиқ, суд ишни апелляция тартибида кўриб чиққач, ўз ажрими билан ҳал қилув қарорини ўзгаришсиз қолдиришга, шикоятни (протестни) эса қаноатлантирмади. Ана шу асосларга таянган Фарғона вилоят суди фуқаролик ишлари бўйича Фарғона туманлараро судининг 2023 йил 16 июндаги ҳал қилув қарориди ишга тиклаш қисмини “ёки унга тенглаштирилган бошқа лавозимга” жумласи билан тўлдирish йўли билан ўзгаришсиз, апелляция шикоятини эса қаноатлантирмаддан қолдириш хусусида ажрим чиқарди.

Биз зўравонликка қаршимиз

Интернет тармоқлари, телевидение орқали берилётган “шоув”ли мақолалардаги ўз онасига қўл кўтарган ўғил, машинага эгалик қилган ота, мурғак зўдагини пуллаган она ҳақидаги хабарларни ўқиб юрак зириллайди. Нега бизнинг қалбимиз тош каби қотиб борапти? Нега темир занги кемиргани каби қалбимиз ёмонликнинг жомидаси адоват сувига қониб борапти? Нега?..

Гулчеҳра АҲМЕДОВА, Фарғона вилоят кенгаши матбуот котиби

Чумолига озор бермаган, қўй оғзидан чўп олмаган одамлар эмасмики? Бобою мололаримиз қозонида пишган таомидан қўшини-сига чиқармаса томоғидан лўқма ўтмайди, бир танدير нон ёпса, уни иси етган қўшинларига тарқатадиган, саватида қолган 5-6 та нонининг баракасини тилаган зотлар эмасмикилар? Нега биз бемехр бўлиб боряпмиз?..

Биз эмасмики, отасига тик қараган қизнинг юзига сепкил тошади, деб тарбия берган, ота ўтирган уйни томига чиқиб оғир гуноҳлигини ўғлонларга уқтирган оқилу донолар?..

Тошлоқ туманида юз берган машъум воқеани эшитиб жуда оғир бўлди. Эр ўз аёлини ўлдириб, яна жиноятини яшириш учун уни осиб қўй-

са-я! Инсон номига номуносиб бундай қимсалар қилмиши миллат учун фожеа эмасми?! – дейди Ижтимоий ҳимоя Агентлиги ҳузуридаги Аёлларни реабилитация қилиш ва мослаштириш республика марказининг Фарғона вилояти филиали директори, “Адолат” СДП фаоли Жамилаҳон Аҳмедова. – Ёмон ҳулқ, ёмон тарбия, зулмкорлик нега сўнғи вақтларда одамлар муносабатларида яққол кўзга ташланмоқда. Унинг оқибатлари инсон ҳаётини бир умрга захарламайдими? Бу муаммолар нафақат юртимизда, балки бутун жаҳон миқёсидаги глобал муаммага айланиб улгузгани ачинарли ҳол.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 1999 йил 17 декабрдаги резолюцияси билан 25 ноябрь – Халқаро аёлларга нисбатан зўравонликка барҳам бериш куни сифатида белгиланган.

Шу муносабат билан Фарғона вилоятида 25 ноябрдан 10 декабргача “Зўравонликка қарши ўн олти кун” широри остида аёллар ва болаларга зўравонликдан қутулиш имконини берувчи лойиҳалар ва зўравонликнинг оқибатлари ҳақида тарғибот тадбирлари кенг миқёсида олиб борилди.

Вилоятимизнинг чегара ҳудуди ҳисобланган Фарғона туманида “Биз зўравонликка қаршимиз” мавзусида конференция ўтказилди. Туман ҳокимлиги мажлислар залида бўлиб ўтган мазкур тадбирда вилоят реабилитация бўлими, Ички ишлар ва Хотин-қизлар, Адлия, прокуратура, соғлиқни сақлаш бошқармаси мутасаддилари ва кенг жамоатчилик вакиллари, “Адолат” СДП электроти бўлган педагоглар ва тиббиётчилар иштирок этдилар.

Адлия бошқармаси вакили А.Азизхонов янги тахрирдаги Конституция-мизнинг 26-моддасига алоҳида тўхталиб ўтди. Зеро, мазкур моддада бирор фуқароннинг қийноққа солиниши, зўравонликка, бошқа шафқатсиз, ғайриинсоний ёки инсон қадр-қимматини камситувчи муомалага ёҳуд жа-

зога дучор этилиши мумкин эмаслиги қатъий белгилаб қўйилган.

Шундай экан, ҳамма бир-бирини қадрлаши, хурмат кўрсатиши зарур ва шарт. Акс ҳаракатлар эса инсоннинг қонун олдида жавобгарлигига сабаб бўлади.

Тадбир давомида вилоят реабилитация маркази директори Жамилаҳон Аҳмедова, прокуратура, ички ишлар органлари ходимлари ҳам ҳаётий мисоллар асосида инсон қадр-қимматини улуглаш йўлида мамлакатимизда амалга оширилаётган одилона сиёсат ва қонун устиворлигини таъминлаш йўлида эришилаётган ҳаракатлар самараси хусусида сўз юритдилар.

Конференциядан сўнг маҳалла фаоллари ва педагоглар, тиббиёт ходимлари, мактаб ва коллеж ўқувчилари иштирокида марафон ташкил этилди. Марафонга ташриф буюрган ўқувчилар “Биз зўравонликка қаршимиз” широри остида “Соғ танда соғлом ақл” мавзусида минг қадам юриш марафонини ўтказдилар. Марафон сўнггида иштирокчиларга флаерлар тарқатилди.

Мақсадимиз ягона – оилада, таълим муассасасида, жамиятда ҳар доим инсонларга меҳр кўрсатиб яшайлик. Қалбимиз ёмонлик захрига ошно бўлиб, занг тортмасин.

тилган электрон тавсиянома юборилган. Қалбаки ҳужжатга асосан улар банкдан 30.000.000 сўм олишади. Шериклар банк ўтказиб берган пулни нақдлаштириб, чўнтакка уришган.

Банкдан олинган кредит, табиийки, маълум вақт ўтгач қайтарилиши керак. Сўраб-суриштирилганда маълум бўладики, тикув машиналари олинмаган, пули эса “ёб” юборилган.

МЧЖ раҳбари суд мажлисида айбига тўлиқ иқдор бўлиб, танишлари ундан ёрдам сўраб келганлиги сабабли қинғирликка қўл урганлигини баён қилди. Шу мақсадда банкдан кредит олиш режасини тузиб, сохта маълумотлар билан пул олишган. Ҳозирда хато қилганлигини англаб етгани, пушаймонлигини билдириб, қамоқ билан боғлиқ бўлмаган жазо тайинлашни сўради. Шунингдек, судда унинг шериклари ҳам қилмишларидан афсусланиб кечирим сўраб, енгиллик беришини сўради.

Суд ҳукми билан улар ҳужжатларни қалбақлаштириш ҳақида фирибгарлик жиноятини содир этганлиқда айбланиб, тегишли жазога тортилди.

Андижон томонларда

Одил судлов ва жамоатчилик ишончи

Жамиятда қонун устиворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш ва ҳар бир соҳада замонавийликка эришиш “Адолат” СДПнинг асосий мақсадларидан бири. Бу борада жойларда ташкил этилаётган тадбирлар жамоатчилиكنинг партиямизга бўлган ишончини оширмоқда.

Партиянинг Андижон вилоят кенгаши томонидан “Суд-ҳуқуқ тизимидagi ислохотлар янги босқичда” мавзусида ташкил этилган тадбир айна шу мақсадга қаратилди. Унда партия фаоллари билан бирга маҳаллий кенгаш депутатлари, ҳуқуқшунослар ва ОАВ вакиллари иштирок этди.

Давра суҳбатида сўз олган халқ депутатлари Андижон вилояти Кенгаши депутати Насиба Тўйчиева кейинги йилларда республикамизда қонун ижодкорлиги борасида олиб борилаётган ишлар, суд тизимидagi ислохотлар ва фуқароларнинг қонуларга бўлган ишончи ортиб бораётгани хусусида гапирди. Албатта, бу борада маҳаллий кенгаш депутатларининг фаоллиги ҳам ошиб бораётгани, сайловчилар билан ишлашда ўзига хос йўл тутилаётганини таъкидлади.

– Одил судловга эришишда Президентимизнинг “Суд ҳокимияти органлари фаолиятини рақамлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорининг аҳамияти катта, – деди Андижон давлат тиббиёт институти ўқитувчиси, партия фаоли Олтиной Уроқова. – Унда судларда одил судловни амалга ошириш учун зарур бўлган маълумотларнинг тезкорлик билан олинишини таъминлаш учун вазириллар, идоралар ва бошқа ташкилотлар билан электрон маълумотлар алмашинувини янада кенгайтириш йўлга қўйилиши кўрсатиб ўтилган. Бу айна вақтда ишни кўришнинг тезкорлигини ошириш билан бирга шаффофликка ҳам хизмат қилади. Авваллари судларда ишларни кўришда маълумот алмашинуви кўп вақт талаб қиларди. Эндиликда ахборот тизимларининг ўзаро интеграция қилиниши билан қозғо шаклида ишлашга чек қўйилиши жуда ўринли бўлди.

Тадбирда сўз олганлар таъкидлаганидек, судлар фаолиятида замонавий технологияларни кенг жорий этиш бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирлар фуқаролар ва тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя этишга хизмат қилмоқда.

“Мен бўлғуси депутатман”

“Адолат” СДП Андижон вилоят кенгаши томонидан ёшларнинг сиёсий фаоллигини оширишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу борада жойларда ўтказилаётган сиёсий мавзудаги давра суҳбатлари уларнинг партиямизга бўлган қизиқишини оширяпти.

Андижон шаҳрида фаол ёшлар билан ўтказилган ана шундай тадбир “Мен бўлғуси депутатман”, деб номланди. Унда сўз олган партия фаоллари ва маҳаллий кенгаш депутатлари иштирокчиларга сиёсий партиялар ва депутатлик институти ҳақида тушунча бердилар. Ёшлар “Адолат” СДПнинг Сайловолди дастурида кўзда тутилган вазибалар билан ҳам таништирилди.

– Буёунги ёшларга ҳавасим келади, – деди халқ депутатлари Андижон вилояти Кенгаши депутати Насиба Тўйчиева. – Улар ҳар соҳада фаол, ташаббускор. Сиёсий майдонга кириш истагидаги йилит-қизлар бизнича давомчиларимиз. Депутат ўзи ким? Унинг зиммасига қандай вазибалар юклатилади? Буёун айна шу каби саволларга жавоб берилди. Бизни кувонтирган баъзи аксарият ёшларда депутатлик институтига қизиқиш янада ортди. Бу наеватдаги сайловларда ўз ифодасини топади.

Тадбир “Партия патронажи” лойиҳаси доирасида сафимизга янги аъзоларни қўшишга уланди. Энг фаол иштирокчилар “Адолат” сафида келажак сари қадам босишни бошлади.

– Сиёсий партиялар фаолиятини кузатиб бораман, – деди Андижон давлат университети қошидаги академик лицей ёшлар етакчиси Каримжон Исмомов. – Буёун “Адолат” СДПнинг сиёсий майдонда ўз ўрнига эга эканлигига амин бўлдим. Шу сабаб мен “Адолат”ни танладим.

Тадбир якунида сафимизга қўшилган ёшларга партиянинг аъзолик билетлари топширилди.

Инсон эркинликлари кафолати

“Адолат” СДП Андижон вилояти кенгаши томонидан ташкил этилган “Конституция – тараққиёт асоси” мавзусидаги давра суҳбатлари Республикада Бош қатнаши қабул қилинганнинг 31 йиллигига бағишланди. Унда партия фаоллари билан бирга маҳаллий кенгаши депутатлари, ҳуқуқшунослар ва ОАВ вакиллари иштирок этди.

Тадбирда сўз олган партиянинг вилоят кенгаши раиси Мадаминжон Мадазимов янги тахрирдаги Конституциямизга киритилган ўзгаришлар, фуқаролар томонидан унинг қўллаб-қувватлангани ва ҳаётимизда тугган ўрни ҳақида гапирди. Андижонлик “адолатчилар” фаолиятида ҳам Бош қатнашимиз асосий дастуриламал эканлигини таъкидлади.

Ҳуқуқшунослар ва маҳаллий кенгаш депутатлари таъкидлаганидек, Конституция давлатнинг юзи, инсон ҳуқуқ ва эркинликларининг асосий кафолатидир. Унда давлатнинг қонунчилик, ижро, суд ҳокимиятини ташкил этиш тартиби, халқ манфаати, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда жамиятнинг бошқа тузилмалари ўз ифодасини топган.

– Янгилашган Конституциямиз билан қанча фахрлансак арзийди, – деди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати ижрочи котиби Тўйдиҳон Алибоева. – Чунки инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дхлсиз ҳуқуқларини таъминлаш давлатнинг олдидаги олий масъулият эканлиги унинг асосий ғояси сифатида танлаб олинган. Биз байрам арафасида жамоатчилик орасида кенг кироли тарғибот ишларини олиб боряпмиз. Мақсад – юртдошларимизнинг Бош қатнашимизга бўлган хурматини юксалтиришдан иборат. Уни ўрганиш ва унга амал қилиш эса барчамизнинг бурчимиз.

Андижон вилояти кенгаши матбуот хизмати

СОХТАПЛИК ПАНДА БЕРДИ

Судда тўрт нафар фуқаронинг иши кўриб чиқилди. Улар ҳужжатларни сохташтираиб, фирибгарлик жинояти содир этишган.

Бахтиёр АЛИМОВ, Жиноят ишлари бўйича Яшнобод туман судининг раиси

Бир эмас, икки МЧЖ раҳбари Н.А.га жиноят ишлари бўйича Олмазор тумани судининг ҳукмига кўра 3 йил ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланган. Бироқ у бундан тегишли хулоса чиқармасдан, қинғир ишларини давом эттирган.

Бу гал Н.А. Яшнобод тумани ҳокимининг “Мумтоз” МФЙ бўйича ёрдамчиси Э.Т. ва яна икки фуқаро билан бундан бўлиб фирибгарликка қўл уришган. Шу мақсадда улар сохта ҳужжатлар билан бир фуқаронинг номига оилавий тадбиркорликни ривожлантириш дастури доирасида гўёки тикув машиналари сотиб олиш учун банкдан 33.000.000 сўм олишади. Фуқарога тикув машиналари етказиб берилмаган бўл-

са-да, етказиб берилганлиги ҳақида қалбаки маълумотлар тузилади.

Ҳоким ёрдамчиси Э.Т. электрон да-лолатномага сохта маълумот киритиб, фуқарога тикув машиналари учун ажратилган 33.000.000 сўмни нақдлаштирган ва жиний шериклари билан бўлишиб олган.

МЧЖ раҳбари билан ҳоким ёрдамчиси “иштахаси” очилиб, яна банкдан сохта ҳужжатлар билан кредит олиш режасини тузишади. Бу гал уларга В.К. шерик бўлган. Шу мақсадда В.К.нинг тадбиркорлик ниқоби тикув машиналари сотиб олиш учун банкдан 33.000.000 сўм олишади. Фуқарога тикув машиналари етказиб берилмаган бўл-

МАМЛАКАТНИНГ БОШ ИЛМИЙ МАРКАЗИ

80 йил мобайнида гоят мураккаб ва шарфли йўлни босиб ўтган Ўзбекистон Фанлар академияси юртимизда юзлаб атоқли олим ва академикларни тарбиялаб, илм-фан соҳалари бўйича нуфузли илмий мактаблар яратилган катта ҳисса қўшди.

Муस्ताқиллик даврида, айниқса, кейинги йилларда Академия олимлари илмий ютуқларни буюк аждоқларимиз асос солган шонли анъаналарга уйғун ҳолда бойитиб, мамлакатимизда илм-фан ривожини янги босқичга олиб чиқмоқда.

Академия тизимида туб ислохотлар амалга оширилмоқда. Жумладан, унинг таркибиди янги илмий ташкилотлар очилиб, тизимдаги муассасалар сони қарийб 1,5 баробар кўпайди. Уларни тўғридан-тўғри давлат бюджетидан молиялаштириш тартиби йўлга қўйилди.

Етакчи олимлар, истеъдодли ёш илмий ходимларнинг фаолияти ва илмий тадқиқотларини қўллаб-қувватлаш, жамиятда илм-фан намояндаларининг обрў-эътибори ва нуфузини ошириш доимо давлатимиз эътибори марказида бўлиб келмоқда. Соҳа вакиллари-нинг иш ҳақи ҳамда докторантларнинг стипендияси 3 баробар, академикларнинг гонорари 2 мартадан зиёд оширилгани, илмий даражага эга илмий ходимларнинг маошига 60 фоизгача устама ҳақ тўлаш тизими жорий этилгани буни тасдиқлайди.

Фанлар академияси аъзоларининг ижтимоий-маиший шароитини яхшилаш, соғлигини амалга ошириш ҳам тизимли чора-тадбирлар кўрилган бўлиши ҳам тизимда фаолият кўрсатган тадқиқотчилар учун имтиёзли асосда

квартиралар ажратилди, оилали ёш докторантлар белуп уй-жойлар билан таъминланди. Академиянинг нуфузли халқаро ташкилотлар ва ривожланган давлатлардаги илмий марказлар билан ҳамкорлиги кучайиб, улар билан биргаликда амалга оширилаётган илмий тадқиқотлар кўлами икки-уч баробар кенгайди.

Стажёр-тадқиқотчилик институти қайта тикланиб, истеъдодли ёш тадқиқотчиларни тайёрлаш сифати яхшиланди. Ҳозирги пайтда Ўзбекистонда илмий фаолият билан шугулланётган 30 мингдан ортиқ тадқиқотчиларнинг ярмидан ортигини айнан ёшлар ташкил этгани соҳанинг келажаги ишончли кўлларида эканидан далолат беради.

Тадбирда Фахрий меҳмонлар, халқаро

миқёсдаги нуфузли олимлар, хорижий давлатлар Фанлар академиялари президенти сўзга чиқди.

– 80 йил мобайнида ушбу илмий марказ катта ва мураккаб йўлни босиб ўтди, – дейди Фанлар академияси президенти Бехзод Йўлдошев. – Шу давр мобайнида академия умумэътироф этилган, жаҳон илмий жамоатчилигининг нуфузи ҳамда ҳурматини қозongan илм-фан марказига айланди.

Ўзбекистон илм-фани узоқ йиллик тарихга эга бўлиб, бу заминда Хоразмий, Фарғоний, Фаробий, Маҳмуд Замахшарий, Беруний, Ибн Сино, Имом Бухорий, Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий, Бобур сингари буюк мутафаккир ва олимлар жаҳон фани ва маданияти тарихидан абадий ўрин олди.

Шу боисдан Иккинчи жаҳон уруши авжи қизган кезларда – 1943 йилнинг 4 ноябрида Ўзбекистон Фанлар академиясининг барпо этилиши минг йилликларга дахлдор ўзбек илм-фанида янги бир даврнинг бошланиши бўлди.

Фанлар академиясининг бугуни ҳақида сўз юритадиган бўлсак, юртимизда том маънода дунёга машур алломаларнинг издошлари этишиб чиқмоқда. Хусусан, илм йўлида изланётган ёшларимизнинг бир қанчаси ТWAS (Жаҳон фанлар академияси)нинг қатор мукофотларини қўлга киритган. Жумладан, ўзбек математикаларидан 4 нафари Жаҳон фанлар академияси академиги, 6 нафари ТWASнинг ёш олимлар бўлими аъзоси саналади.

Академия олимлари сафига тиришқоқ ёшлар қўшилишида давом этмоқда. Улар ўзбек илм-фанининг келажагидир. Қолаверса,

ёшларнинг илмий тадқиқотини қўллаб-қувватлаш, уларга кўмаклашишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ёшларнинг илмий изланиши асосида маҳаллий хомашёдан импорт ўрнини босувчи, экспортбор кўлаб маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда. Жумладан, олимларимиз моносилан ва поликристалл кремний олишининг янги технологиясини яратилган муваффақ бўлди. Мазкур ишланма Ўзбекистон, АҚШ, Япония, Жанубий Корея, Хитой, Тайван ва Европа Иттифоқи мамлакатларида патент билан ҳимояланган.

Тадбир давомида Фанлар академияси ташкил этилиши ва ривожланиши ҳамда муस्ताқиллик йилларида фаннинг давлат томонидан қўллаб-қувватланиши, илмий-тадқиқот фаолиятини такомиллаштиришга бағишланган "Учинчи Ренессанс пойдевори" номли ҳужжатли фильм ҳамда Ўзбекистон санъат усталарининг концерт дастури намойиш этилди.

Manba: uza.uz

Ўзбекистон – Беларусь:

ТИББИЁТ СОҲАСИДАГИ ҲАМКОРЛИК

Биз ва дунё

Жамоатчилик назорати

Ўзбекистон билан Беларусь ўртасидаги муносабатлар кейинги йилларда дўстлик ва шериклик руҳида жадал ривожланмоқда.

Собир ТУРСУНОВ,
Тошкент шаҳар Сергели тумани
Абу Али ибн Сино номидаги
Жамоат саломатлиги техникуми директори,
педагогика фанлари доктори

Мамлакатларимиз ўртасида икки ва кўп томонлама асосда мустақкам ҳамкорлик алоқалари ўрнатилди. Халқларимизнинг дўстлиги ва яқинлиги ўзаро муносабатларни янада ривожлантириш ва мамлакатларимизнинг турли халқаро тузилмалар доирасида бир-бирини қўллаб-қувватлаш учун мустақкам асосни вужудга келтирди.

Айниқса, давлатимиз раҳбарининг ушбу мамлакатга ташрифи ана шу алоқаларнинг янада мустақкам ва бардавонлигини таъминлаб келмоқда. Бу ишлаб чиқариш ва илмий-техник кооперацияни, худудларо ва инвестициявий ҳамкорликни мустақкамлаш, оммавий ахборот воситалари, нарийб ва полиграфия фаолияти, ахборот-коммуникация технологиялари, таълим ва бошқа соҳалардаги алмашинувлар ва ҳамкорликни кенгайтиришга қаратилган икки томонлама кўлаб келишувларда ўз ақсини топтомоқда.

Эътиборлиси, икки давлат етакчиларининг сайъ-ҳаракатлари билан мамлакатларимиз ўртасидаги кўп қиррали ҳамкорлик барча соҳалар қатори тиббиёт йўналишида ҳам изчил ривожланиб бормоқда.

Мамлакатимизда ўтказилган Ўзбекистон – Беларусь соғлиқни сақлаш ва тиббиёт таълими кунлари икки томон-

лама ҳамкорликни янада мустақкамлашга хизмат қилди.

Республика, вилоят, туман ва шаҳар тиббиёт муассасалари мутахассислари, тиббиёт олий таълим муассасалари ва Жамоат саломатлиги техникумлари раҳбарларидан иборат мамлакатимиз делегациясининг Беларусьга жавоб ташрифи эса икки томонлама алоқаларни сифат ва мазмун жиҳатдан мутлақо янги босқичга олиб чиқишга туртки берди.

Беларусь пойтахти Минск шаҳри меэбонлик қилган мазкур Беларусь – Ўзбекистон соғлиқни сақлаш бўйича нуфузли форум ва унинг доирасидаги тадбирларда икки мамлакатнинг соғлиқни сақлаш соҳаси масъуллари, етакчи тиббиёт марказлари, тиббиёт олий таълим муассасалари, йирик фармацевтика корхоналари раҳбарлари, худудий соғлиқни сақлаш бошқармалари вакиллари ўзаро тажриба алмашиб, манфаатли ҳамкорликлар ўрнатди.

Дарҳақиқат, Минскда бўлиб ўтган ушбу анжуман тиббиёт соҳасида икки томонлама алоқалар тарихида мутлақо янги саҳифа очди десак, муболага бўлмайди. Тиббиётнинг долзарб масалаларига бағишланган шўъба ййилишлари, унлаб нуфузли тиббиёт муассасалари ва олий ўқув юртли фаолияти билан танишув,

икки мамлакат соғлиқни сақлаш тузилмалари, ихтисослаштирилган тиббиёт марказлари ва уларнинг худудлари филиаллари, соҳа олий ўқув юртли ўртасида турли йўналишларда ҳамкорлик қилиш бўйича юздан ортиқ меморандум ва янги лойиҳалар юзасидан келишувлар – булар соғлиқни сақлаш соҳасини Ўзбекистон – Беларусь ҳамкорлигининг "локомотив"ига айлантиришга хизмат қилувчи натижалар.

Шу ўринда бир савол туғилиши мумкин. Хўш, Беларусь тиббиёти қанчалик ривожланган, улар билан ҳамкорлик қилиш қанчалар манфаатли?

Минск шаҳрида жойлашган Н.Александров номидаги Республика онкология ва тиббий радиология илмий-амалий маркази фаолияти билан танишганимизда Беларусь тиббиёти билан ҳамкорлик бежиз эмаслиги гаваҳ бўлди. 64 йиллик тарихга эга мазкур марказдаги илмий-тиббий-ўқув мажмуада 10 та илмий лаборатория, 20 та стационар ва 11 та диагностика бўлими фаолият юритади. Бугунги кунда муассасада 1700 дан зиёд малакали ходим, шу жумладан, 25 нафардан ортиқ тиббиёт ва биология фанлари доктори ҳамда 12 нафар профессор меҳнат қилмоқда. Бу ерда умумий гипертремия, фотодинамик терапия каби дунёда муқобили бўлмаган ноёб даволаш усуллари қўлланилаётгани, айниқса, ахамиятлидир.

Марказда ўрнатилган замонавий диагностика асоб-ускуналари эса ҳатто энг оғир онкологик касалликларга ҳам тез ва аниқ ташхис қўйиш имконини бераётгани ушбу мамлакат тиббиёти таррақийтидан далолат беради.

Минскдаги учрашувда онкология соҳасида мутахассисларни ўқитиш, улар учун ушбу марказда стажировка

ва малака ошириш курсларини ташкил этиш, биргаликда онкологик касалликларни даволашнинг янги усуллари жорий қилиш каби қатор йўналишларда ҳамкорлик истиқболлари муҳокама қилинган, шубҳасиз, келгусида ўз самарасини беради.

Музокаралар давомида икки мамлакатнинг онкологик муассасалари ўртасида тўғридан-тўғри алоқаларни йўлга қўйиш бўйича келишувга эришилгани кишини қувонтиради.

Сафар давомида мамлакатимиздаги Абу Али ибн Сино номидаги Жамоат саломатлиги техникумлари раҳбарлари ҳам Беларусь тиббиёти билан яқиндан танишгани айна мударо бўлди. Тадбирлар доирасида Беларусь вилоятларидаги бирламчи тиббий-санитария ёрдами, тиббий профилактика ва патронаж тизими билан атрофлича танишилди. Имзоланган меморандумлар доирасида Абу Али ибн Сино номидаги Жамоат саломатлиги техникумлари Беларусь давлати техникумлари билан ҳамкорлик қилишга келишиб олинди. Уларнинг ўқув дастурлари асосида ўқувчиларни ўқитиш такомиллаштирилади. Келажакда ўқувчиларимиз Беларусь давлатида билимларини бойитиш имкониятлари оширилади.

Умуман олганда, Абу Али ибн Сино номидаги Жамоат саломатлиги техникумлари мамлакатимиз бирламчи тиббиёти учун малакали мутахассислар етказиб бериш борасида изланиш ва сайъ-ҳаракатларини тўхтатмайди. Минск сафари бу борада айна мударо бўлди.

Хулоса ўрнида айтганда, Беларусь сафаридан қўзланган мақсад миллий тиббиётимиз трансформацияси жараёнида ушбу мамлакатнинг тиббиётдаги ижобий тажрибасини ўрганиш бўлди.

БМТ маълумотларига кўра, дунёда кашандалик оқибатида ҳар йили 5,4 миллион, ҳар 6 сонияда 1 киши ҳаётдан кўз юмади

Гулнисо САЙДОВА,
Ўзбекистон "Адолат" СДП Марказий аппарати
Аёллар ва ёшларнинг сиёсий фаоллигини ошириш
бошқармаси бошлиғи

Юртимизда аҳоли саломатлигини яхшилаш имконини берадиган сифатли соғлиқни сақлаш тизимини ташкил этиш, соғлом авлод тарбияси учун шарт-шароит яратиш мақсадида давлатимизда кенг кўламли ислохотлар амалга ошириб келинмоқда. Хусусан, Ўзбекистоннинг амалдаги қонунчилигида алкоголь ва тамаки маҳсулотларининг тарқатилиши ҳамда истеъмол қилинишини чеклаш, тамаки маҳсулотларини бевосита ва билвосита реклама қилиш тақиқланган.

Аммо шунга қарамай, даромад олишни кўзлаётган айрим "тадбиркор"ларнинг ноқонуний фаолияти гоят ачинарли ҳол, албатта. Умуман олганда эса, тамаки sanoati замонавий никотин ва тамаки маҳсулотларига мактаб ўқувчилари ва ўсмирларнинг жалб қилиш учун ўзининг агрессив маркетинг кампаниясини олиб бормоқда.

Ўзбекистон "Адолат" СДП томонидан юртимиздаги умумтаълим мактабларидан 2774 тасида (умумий сонидан 27%) жамоатчилик назорати тартибда ўрганилганда, 92 та мактабда икки юз метрдан кам бўлган масофада спиртли ичимликлар сотувчи дўкон ва кафелар мавжудлиги, 130 та мактаб атрофида тамаки ва сақич, 488 та мактаб ҳудудига яқин бўлган дўконларда 20 ёшга тўлмаган фуқароларга тамаки ва алкоголь маҳсулотлари сотилаётганини, шунингдек, алкоголь ва тамаки маҳсулотларининг инсон соғлиғига салбий таъсири юзасидан оғоҳлантирувчи ёзувларнинг мавжуд эмаслиги ҳолатлари аниқланди.

Дунёнинг йирик олимлари тадқиқотларида таъкидланишича, дунё бўйича ёшларни чекишга кўпроқ жалб этиш тамаки индустриясининг асосий стратегияларидан бири ҳисобланади. Натижа эса маълум. Мисол учун, Американинг "Касалликларни назорат қилиш ва олдини олиш маркази" томонидан ўтказилган тадқиқотларга асосан, Америкада 18 ёшга бўлган ўсмирларнинг 13 тадан биттасининг ҳаётдан бевақт вафот этиши асосан тамаки маҳсулотлари билан боғлиқ касалликлар оқибатида содир бўлар экан.

Табийки, бундай шароитда иш ва жамоат жойларида чекишни тақиқлаш, тамаки маҳсулотларининг телевидение, радио ва медиа рекламаси юзасидан жамоатчилик назоратини олиб боришни янада кучайтириш долзарб вазифа бўлиб қолади.

Соғлом турмуш тарзини яратишда, аввало, тамаки маҳсулотлари истеъмолига чек қўйиш зарур. Ундаги никотин моддаси инсон саломатлиги учун хавfli бўлиб, юрак, қон-томир, нафас аъзолари касалликларини келтириб чиқариши, организмда хавfli ўсмалар пайдо қилиш эҳтимоли юқори. Никотин тамаки тутунни таркибидидаги энг кучли алколоид бўлиб, дастлаб асаб тизимига салбий таъсир кўрсатади, сўнг қонга сўрилиб, ички аъзоларга зарар етказиши, Оқибатда, асаб тизими емирилади, хотира сусайиб, диққатни жамлаш қийинлашади.

Мухтасар қилиб айтганда, биз мамлакатимизда таълим сифатини оширишни тараққийтишимиз бош омилли сифатида кўрар эканмиз, ёшларимизни бу каби зарарли иллатлардан асрашимиз зарур. Зеро, соғлом авлод тараққийт гаровидир.

Ўнлаб асарлари ўзбек китобхонларининг қалбидан ва китоб жавонидан жой олган, “Қуёш ҳам олов” ҳикоялар тўплами АҚШда, “Солнечный край” номли китоби Украинада чоп этилган олтиариқлик Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси аъзоси, “Меҳнат шуҳрати” ордени соҳиби, таниқли ёзувчи Алишер ИБОДИНОВ 70 ёшни қарши олди. Ушбу ёш билан қутлаш баҳонасида сеvimли ёзувчимиз билан Ўзбекистон журналистлар уюшмаси аъзоси Муҳиддин ОМАД суҳбатлашди. Қуйида мазкур суҳбат эътиборингизга ҳавола этилмоқда.

“Дадамнинг китоблари дўстимга айланди..”

– Баъзи кишилар вақт ўтказиш учун, баъзилар эса вақтни беҳуда ўтказмаслик учун китоб ўқийди. Алишер ака, сиз учун китоб ўқиш нима – эрмакми, неъматми?

– Китоб ўқиш – эрмак, десам нотўғри бўлади, китоб инсон маънавий озғун оладиган манба. Инсон китобни сиқилганда ҳам, бўш қолганда ҳам ўқиши мумкин ёки зарурат юзасидан ўқиши лозимлиги учун ҳам ўқиши мумкин. Ҳар иккала маънода ҳам, менимча, фикрим бироз тўғри. Шу ўринда китобнинг фойдаси ҳақидаги бир ҳикоятни эслатиб ўтмоқчиман. Бир мамлакатда бир фозил, олим йигит бор эди. У жуда кўп китоб ўқирди. Унинг фозили донолиги ҳақида одамлардан кўп мактовлар эшитган элим подшоҳнинг ғазоби ва ҳасади келибди. Унинг фармони билан йигитни тутиб олиб келишибди.

– Эй нобакор, сен уззукун китоб ўқи бошга топинг? Китоб ҳамма бойликларнинг отаси, дегар эмишсан. Мана, мен китоб ўқимасдан ҳам шунча бойликча эга бўлган подшоҳман. Бунга нима дейсан? – деб сўради подшоҳ.

– Подшоҳим, бу жаҳонда китобдан улуг неъмат йўқ, – дебди ўз сўзида турган зукко йигит.

Бу гапни эшитиб, ғазоби баттар кўзиган подшоҳ йигитни зиндонга ташлаб, оч қолдиришни тайинлади. Зиндон тепасига эса нон ва сув тула кўзани илиб қўйибди. Бир кун, икки кун ўтса ҳамки, йигитдан садо чиқмапти. Подшоҳ келиб, унинг устидан масхара қилиб кулибди. “Бунга китобларини олиб келиб берингла, китоб еб қорини тўйдирсин-чи”, дебди.

Мулозимлар йигитнинг барча китобларини олиб келиб зиндонга ташлашди. Эртаси куни келиб қарашди, йигит бамайлихотир буй етмас жойга илиб қўйилган нон ва сувни олиб еб ўтирганмиш. Подшоҳ “Бу не ҳол!”, деб зиндонбонга ғазабини сочибди. Йигит эса “Подшоҳим, унда айб йўқ, мени китобларим қутқарди”, дебди. Яъни йигит китобларни устма-уст тахлаб, унинг устига чиқиб, баланд жойдаги нон ва сувни осонликча олган экан. Бу бир ибратли, рамзий маънода айтилган ҳикоят, холос. Лекин чиндан ҳам китоб ёрдамида ҳар қандай мушкул ишни улдасдан чиқши ва дунёнинг сирларини очиш мумкин.

– Инсон учун болалик энг муҳим палла ҳисобланади. Маълумки, боланинг келажакда ким бўлиши ёшлигидаёқ тайин бўлади, деган гап бор. Сизда китобга бўлган ҳавас неча ёшингизда уйғонган? Ижодкор бўлишингизга бунинг таъсири борми?

– Ижодга ҳавас менда китобга ошноликдан бошланган бўлса керак. Болалигимда дадамнинг жуда кўп китоблари бор эди. Ўн ёшимда дадам бу дунёни тарк этди. У кишидан биз – уч қиз, бир ўғил ва бир ўй китоблар мерос бўлиб қолди. У пайтлари одамлар маблағ тўплаш ҳақида ўйламас экан, шекилли, колхоз раиси, қишлоқ йигини раиси лавозимларида ишлаган дадамдан ҳам бизга ҳеч қандай бойлик қолмаганди. У киши вафот этганидан кейин камгап, одамови бўлиб қолдим. Жавонга, тоқчага тахлаб қўйилган китобларни кўлга олиб, аввалига варақлаб, сўнгра ўқиб чиқардим. Бора-бора дадамнинг китоблари дўстимга, суҳбатдошимга айланиб қолди. Шу аснода вақтлар ўтиб, юрагимда ҳам

нималардир гимир-гимир қилиб, менда ёзишга иштиёқ пайдо бўла бошлади. Дастлаб дафтларлар четига, сўнгра варақларига шеърлар ва хаёлимга келган бир нарсаларни ёза бошладим. Ҳатто тўман газетасида битта шеърим ҳам босилиб чиққан. Шу тариқа воғга етиб, ҳарбий денгиз флотига қаҳирлидим.

– Матрослик қисмати қандай кечган? Денгиз ҳар қандай кишига илҳом берса керак. Лекин ёшлигидан китоб ўқишга ўрғаниб қолган йигит учун денгизда бунга имкон бормиди?

– Аслида ёлғиз ўғил, боқувчисини йўқотган оила сифатида мени ҳарбий хизматга олмасликлари керак эди. Лекин туман ҳарбий комиссариатидаги бир мулозимнинг ғашига текканим учунми, атайлаб мени ҳарбий флотга жўнатди. Ҳар бир ишнинг ортида ҳикмати бор, деганлари рост экан. Ушунда оиламиздагилар норози бўлиб, уни қарғаган бўлса, ҳозир мен ўша одамдан миннатдорман. Агар ҳарбий флотга бормаганимда, қанчадан-қанча юртларни, одамларни, океану денгизларни кўра олмаган, оқ чорлоқлар овозини эшитмаган ва балки тақдирим бутунлай бошқа томонга ўзгариб кетган бўларди.

Лекин, шукрки, денгизчи бўлдим ва денгиз ҳаёти мени тоблади, чиниқтирди. Асосийси, денгиз “Тулистон” журналига, Асқад Мухтордек одил ва дошишманд устозга рўпара қилди мени. Кемадаги ҳарбий вазирамга кўра вақтим бисёр эди. Шу ерда илк бор жиддий ҳикояларимни ёза бошлаганман. Бир кун старшинамиз ёнимга келиб, нималарнидир ёзаётганимни кўзатар экан.

“Алёша, давай, отправь этих своих сказок какой-нибудь журнал или там что есть в твоих краях... а-то жалко всё это, пишешь-пишешь...” – деб юрагимга ўт солди. Кемамизга Ўзбекистондан газета-журналлар ҳам бориб турарди. “Тулсапсар хиди” деб номлаган ҳикоямни ҳаяжон ва умидворлик билан “Саодат” журналига жўнатдим. Не ажабки, не бахтки, бу ҳикоям “Саодат”га эмас, ўша пайтда у билан бир бинода жойлашган машҳур “Тулистон” журнали тахририятига ва айнан унинг бош муҳаррири Асқад Мухторнинг қўлига етиб борган экан. Устознинг табаррук назари тушиб, ҳи-

жодкорнинг навбатдаги сониди босилиб чиқибди. Ва бош муҳаррирининг ўзидан мактуб ҳам олдим. Бу мен учун ўшанда тасаввурга сизмас воқеа бўлганди, оддий бир қишлоқ йигити, олис Тинч океанида сузиб юрган ёш денгизчига қандай таъсир қилганини айтишга тил ожиз. Вужудимни ҳаяжон босганидан, буюк ғалабани ўзига хос тарзда нишонлаш учун ўзимни сувга отишдан зўрға тийиб қолганман...

– Демак, Алишер ака, ижодкор бўлиб этилишингизда устоз Асқад Мухторнинг алоҳида ўрни бор экан-да, шундайми?

– Ҳа, устозлар ҳақида гапирмасликнинг иложи йўқ. Биринчи устозим қўлимга мактабда қалам тутқазган бўлса, кейинги устозла-

ристон” журналида ўша пайтлари ишлаган барча ижодкорларни ўз устозим, деб биламан.

Талабчан ва ҳақиқатгўй ёзувчи Одил Ёқубовнинг назарига тушиб, менинг ижодимга нисбатан фикрларини олишга ва ўғитларини тинглаш бахтига эришдим. Адабиётшунослар – Иброҳим Ғофуров ва Аҳмадҷон Мелибоевдан сабоқ олганман. Ўзбекистон халқ шоири Охунжон Ҳақимов билан узоқ йиллар ижодий ҳамкорликда ишлаганми. Устозлар менга хушомадгўйликдан нари бўлиш, ҳаётий ҳақиқатларни ўз рангиде тасвирлашни ўргатишган. Айни пайтда мен номларини тилга олган бошқа устозларим мени кечирмишсин. Кўпчиликдан кўп нарса ўргандим, аммо уларнинг айтганларини қай даражада

рим шу қаламни эзгу мақсад томон йўналтиришди. Юқорида айтганимдек, Асқад Мухторнинг эътибори ва эътирофи бўлмаганда мен қишлоққа қайтиб келиб, шубҳасиз, оддий бир касб эгаси бўлиб қолардим. Ёзувчиликдек машаққатли касбни танлаб озми-кўпми, юртга танилишимда яна бир устозим “Тулистон” журнали адабиёт бўлими мудир Маҳмуд ака Саъдийнинг (Аллоҳ у кишини раҳмат қилсин!) хизматлари жуда катта бўлган. У киши менинг асарларимнинг биринчи ўқувчиси, маслаҳатчим, танқидчим эди. Ва, шубҳасиз, “Ту-

бажара олдим, буни ижодимда қўриш мумкин. Китобхонлар мен ёзган асарларни ўқияпти экан, демак, бу ўрганганларим самара бераётганидан бир белги.

– Айни замонда ҳам ёзувчилар ҳикоя, қисса ва романлар, шоирлар эса шеър уғаллар, дostonлар ёзишмоқда. Лекин сир эмас, китобхон ҳаддан зиёд суст. Ёшларнинг қўлига китоб олиб ўқиётганини илғаш қийин. Бугунги замон ўқувчисига қандай жанрдаги асарлар ёқади, деб ўйлайсиз?

– Ҳозирги замон ижодкорига

жуда қийин, деб ўйлайман. Чунки китобхонлик мезонлари ўзгарган. Ўзим ҳам ўқувчига мослашиш учун бир пайтлари детектив жанрига қўл урганман. Аммо детектив асарларимда ҳам ўзбек адабиётидаги анъанавий йўл – тасвирлар ва инсонпарварлик ғояларидан чекинмадим. Ижодий меъёр деганда, мен кўп ёзишни эмас, соз ёзишни маъқул кўраман. Ўзим соз ёзолдимми, йўқми, билмайман, аммо шунга ҳаракат қилдим. Ҳар бир жумла устидан минг бор тўнғонганман. “Худоёрхоннинг сўнгги кунлари” номли романим “Шафқатсиз тоғлар” номи билан чоп этилган китобимда илк бор эълон қилинганди. Уни қайта кўриб чиқиб, бутунлай бошқа тарзда ёзиб чиқдим. Бунга икки йил вақтим кетди. Чунки олдинги вариантдан кўнглим тўлмаганди. Менимча, ҳар бир асарни шундай қайта-қайта кўриш керак, деб ўйлайман. Ахир ҳассос сўз устаси бўлган Абдулла Қаҳҳор устозимиз ҳам ҳар бир ҳикояни қайта-қайта кўчирганлари беҳиз эмас-да.

Детектив асарларга ҳуқуқий нашр “Адолат йўли” газетасида ишлаб юрган кезларимда қўл урганман. Ўқувчилар жуда қизгин кутиб олишган. Шундан сўнг “Бу қаро тун дунё”, “Соҳил яқин, яқин...”, “Қайғусиз қаср”, “Бомбей тун оғушида” каби детектив жанрдаги қиссаларим дунёга келди. Негадир ўқувчилар шу жанрдаги асарларга ўч бўлишади. Мен шундан фойдаланиб, адабиётнинг асл хизмати бўлмиш эзгуликни шу жанрдаги асарларимга сингдириб юборишга ҳаракат қилдим.

Ёшлиқдан тарихий мавзуларда асарлар ёзишга иштиёқим кучли эди. Бу ҳол илгарича чиққан ҳикоя ва

пиб ўқиганман, ҳали ҳам ўқийман, албатта. Замонавий ўзбек адабларидан Исажон Султон, Хайридин Султонов, Қўчқор Норқобил, Нурали Қобил асарларини ўқиб илҳомланаман. Шеърятни севаман. Айни замонда шеърятимизда Сирожиiddин Саййид каби ҳассос шоирлар борлиги мени қувонтиради.

– Алишер ака, энди сал ғалати-роқ савол бераман. Маълумки, қимирлаган жон бир куни йўқлик дунёсига юз боради. Вақтлар ўтиб айримлари буткул унутилади. Лекин адабиёт ҳам ўлим ёқасига келиб қолдимикан, нима деб ўйлайсиз?

– Адабиёт ҳеч қачон ўлмайди. Асрлар давомида ҳам уни ўлдиролмадилар. Усмон Носирлар, Чўлпонлар, Абдулла Ориповлар, Эркин Воҳидовлар, Муҳаммад Юсуфлар, Ҳалима Худойбердиевалар қайта-қайта кашф этилаверади. Балки йиллар ўтиши билан адабиёт бошқа қурунишда бўлар. Айни замонда, тадқиқотчилар айтаётганидек, электрон роман ва асарлар асри аллақачон бошланган. Қайси кўринишда бўлмасин – бу адабиёт. Адабиёт эса бу инсоният тарихидир.

– Кўплаб мухлисларингиз номидан кутлуг 70 ёшингиз билан муборакбод этаман. Китобхон халқимиз сизни яхши танийди. Улар аввалги китобларингизни ўқиган, ўқимоқда ҳам. Лекин шу билан бирга янги асарларингизни ҳам куттишмоқда. Айни пайтда ҳам ёзаёйсизми?

– Айни пайтда бироз соғлигимни тиклаш билан машғулман, яъни ижодий таътилдаман. Ўйлаб қўйган ғояларим, режаларим бор. Қўлга қалам олсак, у ёғи юришиб кетади...

– Оила-аъзоларингизнинг китобга муносабати қандай? Китоб ўқимайди, деб бировнинг боласини танқид қилгандан, китоб ўқийди, деб ўзимизнинг боламизни мақтаганимиз афзапроқ бўлса керак, тўғрими?

– Тўғри! Оиламизда ҳамма китобхон, деб мақтансам арзийди. Оилавий кутубхонамиз ҳам бор. Китоб ўқишимга ҳеч қачон қаршилиқ қилмаган. Турмуш ўртоғим Холидаҳон ҳам ижодкор. Фарзандларимизнинг барчаси олий маълумотли. Нигора шифокор, Улугбек журналист, Элбек масъул ходим, Сурайё ижодкор – журналистикада қалам тебратди.

– Алишер ака, суҳбатингиз учун раҳмат айтган ҳолда, сизга кўп сонли “Adolat” газетаси мухлислари ва китобхон мухлисларингиз номидан узоқ умр ва мустаҳкам соғлиқ тилаймиз.

– Эсга олиб, йўқлаганимиздан беҳад миннатдорман! Газета – маънавий дастурхон. Унинг атрофдагилар маънавиятдан озиқланадиган кишилар. Бу дастурхонда маънавий бойлик бўлмаса, кўнгли озиқланадиган емиш бўлмаса, кўпчилик ундан четлашади. “Adolat” газетаси ўз номига яраша иш тутмоқда. Адолатдай бир неъматни одамлар газетангиздан топишига ишонаман. Сизнинг ва менинг мухлисларимга омонлик тилайман. Бош омон бўлса, ният, албатта, ижобат бўлади.